

שהם לא יקוצו. ולפיכך אמר רבה בר רב הונא: רק **אי קייצו** אותם נכרים, אף אני **קייצנא** את שלי, כדי שיוכלו בעלי הספינות להוליך את ספינותיהם בנהר.

ואי לא קייצו בעלי היער הנכרים את אילנותיהם, **אמאי** — לשם מה **איקויץ**? הרי גם אם אקצוץ את שלי לא יהיה בכך כל תועלת לבעלי הספינות, שהרי אותם ספנים, **דאי ממתחי להו אשלייהו**, אם יכולים הם למתוח את חבליהם ולמשוך את הספינה מלמטה למעלה לכל אורך שפת הנהר, גם בלי לרדת לשפת הנהר, הרי **מסתגי להו**, די להם בכך, ואינם זקוקים לקציצת האילנות שלי.

קז-א

ואי לא, לא מוסיגני להו! אם אותם ספנים צריכים בלאו הכי לעבור לשפת הנהר השניה שמנגד, משום שאינם יכולים למשוך את הספינה בצד הנהר שלי, כיוון שיש בהמשך שפת הנהר את העצים של הגוי, הרי אין להם תועלת בקציצת אילנותי, כי מדוע ישובו ויחזרו לצד שלי, ולא ימשיכו למשוך את הספינה בשפת הנהר שכנגדי.

רבה בר רב נחמן הוה קא אזיל בארבא, נסע בספינה, חזא ההוא אבא, יער דקאי אנודא דנהרא, נטוע על שפת הנהר ומזיק את הרבים.

אמר להו לאלו שהיו עמו: יער זה, דמאן, מיהו בעליו?

אמרו ליה: דרבה בר רב הונא,

אמר רבה בר רב נחמן על זה נאמר [עזרא

ט]: **"ויד השרים והסננים היתה במעל הזה ראשונה"**. ולא ידע רבה בר רב נחמן שטעמו של רבה בר רב הונא בכך שלא קצץ היה מפני שבהמשך שפת הנהר היו שדות של נכרים שלא היו רוצים לקצוץ, ולפיכך לא נתחייב לקצוץ את האילנות שעל שפת הנהר.

אמר להו רבה בר רב נחמן לשמשיו: קוצו קוצו את האילנות המפריעים לרבים!

אתא רבה בר רב הונא לשדהו, אשבחיה דקייץ.

אמר, מאן דקצייה לשדה שלי, תקויץ ענפיה! יקוצצו ענפיו. וכונתו היתה שימותו בניו של הקוצץ.

אמרי, כולחו שני דרבה בר רב הונא לא אקיים ליה זרעא לרבה בר רב נחמן!

אמר רב יהודה, הכל חייבים לסייע לבנות איגלי גפא, שער העיר, ואפילו מיתמי נוטלים מהם מעות לצורך בנין שער וחומה לעיר.

אבל רבנן, לא מסייעים ולא משלמים לדברים שהם למטרת שמירה.

מאי טעמא? משום שרבנן לא צריכי נטירותא, שתורתם משמרתם, כדכתיב [משלי ו] "בשכבך תשמור עליך", הילכך אין להם צורך בחומה ושער לשמירה.⁽⁹⁴⁾

אבל לכריא דפתיא, כריית מעין לצורך שתיה, גובים מכולם, ואפילו מרבנן שזה

94. השולחן ערוך יורה דעה [רמג ב] כתב שכל מי שתורתו אומנותו אפילו אם יש לו קצת

צורך כולם.

ולא אמרן שחייבים רבנן לסייע לכרית מעיין, אלא כשאוספים מעות לצורך הכריה, ודלא נפקא באובלוזא, שלא יוצאים כל בני העיר לכריה של המעיין.

אבל כשיוצאים כל בני העיר לאובלוזא, לא יצאו התלמידי חכמים עמהם לחפור, דרבנן לאו בני מיפק באובלוזא נינהו, דגנאי הוא להם, ופטורים.⁽⁹⁵⁾

אמר רב יהודה: נהר שהולך ומשקה את השדות, יש מן השדות הנמצאות במעלה הנהר והם מקבלות ראשונה את מי המעיין, ויש הנמצאות בהמשך, במורד הנהר, שהמים מגיעים אליהם לאחר שהושקו השדות העליונות.

אם נפלו אבנים לתוך הנהר בחלקם של השדות שלמעלה, ומיעטו את מרוצת מימיו, וצריך לבריא, לכרות מחדש את אפיקו דנהרא, ולנקותו ולסקל את האבנים שנפלו לתוכו, מן הדין שתתאי, אותם הנמצאים במורד הנהר, יהיו מסייעי לעילאי, לתקן את אפיק הנהר. משום שיש לתחתונים הנאה בתיקון הנהר שעל ידי כך זרימתו תתגבר ויגיעו יותר מים אליהם.

אבל אם נסתמה זרימת הנהר בחלקם של

התחתונים, והם רוצים לפתוח את הסתימה כדי שימשיך הנהר במרוצתו, ולא יתעכבו המים ברשותם ויפסידו את הזרעים, הרי עילאי, אלו ששדותם למעלה, לא מסייעי לתתאי, משום שעדיף לעליונים שיהא סתום אצל התחתון, ויאט הנהר את מרוצת מימיו, ועל ידי כך יתעכבו המים ברשותם יותר זמן. וכיון שאין לעליונים ריוח בפתחת הסתימה שאצל התחתונים, פטורים הם מלסייע להם.

וכל זה בנהר הזורם בין השדות, שיש בו תועלת לעליונים כלתחתונים, וחילופא במיא דמיטרא, מי גשמים, הזורמים בתעלה במורד העיר, שאין צורך בהם לא לאנשי העיר הדרים בחלקה העליון של העיר ולא לדרים בחלקה התחתון. ולכן, אם נסתמה התעלה אצל הדרים במעלה העיר, אין הדרים למטה במורד העיר מחוייבים לסייע לעליונים לפתוח את הסתימה, כיון שאין לתחתונים תועלת בפתחת התעלה, הילכך פטורים הם מלסייע.

אבל אם נסתמה התעלה בחלקם של התחתונים, ועלולים המים לעלות על גדות התעלה, ולהזיק לכל העיר, לתחתונים ולעליונים, חייבים העליונים לסייע לתחתונים לפתוח את התעלה כדי שיצאו המים.

תניא נמי הכי: חמש גנות זו למעלה מזו,

לענין זה. ועיין פתחי תשובה. 95. השיטה מקובצת הסתפק האם חייבים התלמידי חכמים לשלם לשליח שיעבוד במקומם, או שכיון שהם פטורים פטורים לגמרי. ובשולחן ערוך פסק [יורה דעה רמג א] שפטורים מלשכור.

מלאכה, אם בכל שעה שהוא פנוי ממלאכה לומד תדיר פטור ממס, והרמ"א כתב שיש מקומות שנהגו שלא לפטור את התלמידי חכמים ממס לפי שלא די בתורתו אומנותו, אלא צריך שיהיה תלמיד חכם ואין בדורינו תלמיד חכם

המסתפקות מים ממועין אחד, ונתקלקל המעין ברשותה של העליונה ופסקו המים לכולן, כולם מתקנות עם העליונה, אך אם נתקלקל המעין ברשותה של התחתונה, אין אלו שלמעלה ממנה מחויבות לסייע לה,

נמצאת התחתונה מתקנת עם כולן, עם כל שדה שמעליה, שנתקלקל המעין ברשותה. ואם נתקלקל המעין ברשותה, מתקנת לעצמה.

וכן המש חצרות זו למעלה מזו, שהיו מקלחות מים סרוחים לביב אחד, ונתקלקל הביב למטה, ויכולים כולם להינזק אם ישארו המים ברשותם, כולן מתקנות עם התחתונה. אבל אם נתקלקל ברשות העליונה, אין אלו שתחתיה מחויבות לסייע לה, לפי שאין להם הנאה בפתיחת זרימת הביב מהעליונה והלאה.

נמצאת העליונה מתקנת עם כולן, כשנפסק למטה ממנה, ואם נפסק ברשותה, מתקנת לעצמה, ואף אחד אינו מסייעה.

אמר שמואל: בזמן הפרסיים היה המנהג שכל הקרקעות שאין להם בעלים הם הפקר, וכל הרוצה לתפוס ולהחזיק בהם רשאי, ובלבד שיעלה מס למלך. הילכך, **האי מאן דאחזיק ברקתא דנהרא**, בשפת הנהר, מקום שהספינות עוגנות שם, שהחזקתו שם היא על חשבון הרבים, **הציפא הוי**, חוצפה היא, לפי שבהחזקתו בשפת הנהר הוא מזיק את הרבים, שמונע מהם את השימוש שם, **אבל סלוקי לא מסלקינן ליה**, כיון שעל פי מנהג המקום, הוא זכה בשדה כדין. (96)

והאידנא, עתה, דקא כתבי פרסאי למי שבא לקנות שדה על שפת הנהר, "קני לך השדה עד אמצע הנהר, במקום שמלי צוארי סוסיא מיא", עד עומק שבו עומד הסוס וצוארו במים, אם בא אחד וקנה את הקרקע שעל שפת הנהר, ולא השתמש במקום שהרבים צריכים לו כדי שלא להזיקם, ובא אחר ורצה להחזיק באותו מקום שהרבים צריכים אותו, סלוקי נמי מסלקינן ליה, דאמרינן ליה, כבר זכה במקום זה הקונה הראשון, אלא שאינו משתמש בו כדי שלא להזיק את הרבים, ושוב אין אדם אחר יכול להחזיק באותו מקום.

דין בר מצרא

מי שיש לו קרקע הסמוכה לקרקע של אדם אחר, שהעמידה למכירה, יש לו בתורת שכן, זכות קדימה לקנות את אותה הקרקע, והוא הנקרא "בר מצרא", בן אותו מיצר [גבול] שבין שתי השדות.

ואם כבר נמכרה לאדם אחר, יש בכוחו של בר המצרא לכופו שימכור לו את השדה מדין בר מצרא.

וזכות זו של המצרן להיות קודם לכל אדם, דרשו חכמים מהא דכתיב [דברים ו יח] "ועשית הישר והטוב", ומאחר ויש למצרן תועלת בכך שתהיה השדה הסמוכה לו בבעלותו, ומצד שני, הלוקח האחר יוכל למצא שדה אחרת, תקנו חכמים שבמקום שיש לזה תועלת ולזה אין הפסד, מן הישר והטוב הוא, שיהיה למצרן זכות קדימה

96.המאירי כתב שאף שלא מסלקין מכל מקום מעכבין עליו שלא יזיק. והוסיף שברש"י משמע

לקנות את השדה. (97)

אמר רב יהודה אמר רב:

א. האי מאן דאחזיק בשדה הפקר המצויה ביני בין שדות של שני אחים, ומכאן ואילך הוא חייב להעלות מס למלך על אותה קרקע. (98) וכן אם היתה שדה הפקר ביני בין שדות של שני שותפים, ורצו אף הם להחזיק בה, או לחילופין, לכופ את המחזיק בה שימכנה להם, שעל ידי כך יהיו שדותיהם סמוכות זה לזה, אין להם זכות קדימה באותה שדה מדין בר מצרא, משום שזה שהחזיק בה לא יוכל למצוא במקום אחר שדה הפקר. ולא תיקנו דין קדימה למצרן אלא בזמן שבא אחר לקנות שדה הסמוכה למיצרו, שאם ירצה, יוכל השני לקנות שדה מעין זו במקום אחר, אבל בשדה הפקר, מי שהחזיק בה, זכה.

ומכל מקום **חציפא הוי**, שגרם להפסק בין אחים ובין שותפים. אלא **שפלוקי מן השדה, לא מסלקינן ליה.**

ורב נחמן אמר: סלוקי נמי מסלקינן, שעשה שלא כהוגן להחזיק בין אחים, אבל לא משום דינא דבר מצרא.

ב. ואי בעלי השדות שסביב לשדה הפקר אינם אחים או שותפין, ואומרים לזה שהחזיק בה, אנו קודמים לך משום דינא דבר מצרא, והיה אסור לך לזכות בשדה הפקר לפנינו, **לא מסלקינן ליה,** שלא נאמר דינא דבר מצרא בשדה הפקר, וכל הקודם לזכות בה **זכה.** (99)

נהרדעי אמרי, אפילו בשדה הפקר שאינה מוקפת אחין, יש בה משום דינא דבר מצרא, ומסלקינן ליה לזה שהחזיק בה משום שנאמר [דברים ו'] "ועשית הישר והטוב בעיני ה'".

ג. שדה שעמדה לימכר, ואתא לוקח שרצה לקנותה, ואימליך ביה, נמלך בדעת המצרן האם בדעתו לנצל את זכותו ולקנות את הקרקע הסמוכה לו, או לא, ואמר ליה המצרן, אין בדעתי לקנותה, אמר הלוקח, אם כך איזיל איזבון לעצמי, ולא תוכל לאחר מיכן להוציאה מידי, ואמר ליה המצרן זיל זבון ולא אוציאנה מידך, הדין הוא שזכה בשדה הלוקח, ואין למצרן זכות תביעה עליו מדינא דבר מצרא.

והשתא מיבעיא לן, האם **צריך** הלוקח **למיקנא מיניה,** לקנות מן המצרן את זכות

שאי אפשר לעכב עליו.

97. רש"י לקמן [עמוד ב] נקט שדין בר מצרא הוא תקנת חכמים ואסמכוהו אקרא, וכן משמע ברא"ש [כג]

98. רש"י נקט שמדובר בשדה הפקר שמיועדת לכך שמי שיתפסנה יעלה מס למלך, ומשמע שבשדה של הפקר סתם לכולי עלמא אין בה דינא דבר מצרא, משום שאינו יכול למצא

במקום אחר שדה הפקר אבל שדה העשויה לטסקא מצויה יותר. וברא"ש כתב שהגמרא מדברת בשדה הפקר סתם ועיין שיטה מקובצת.

99. רש"י כתב דלא איכפת לן לדינא דבר מצרא, והתוספות פירשו שאין הכונה שרב נחמן חולק על דינא דבר מצרא אלא דווקא כאן שהשדה היתה הפקר.

והרא"ש הביא בשם רב האי גאון שגרסינן בגמרא האי מאן דזבן ביני אחי, ומדובר בלוקח

הקדימה שיש לו בקרקע, או לא, ואף אם לא הקנה לו את זכותו, כיון שמחל המצרן על זכותו לקנות ראשון את הקרקע, הרי היא של הלוקח.

רבינא אמר: הלוקח לא צריך למיקנא מיניה מן המצרן. ונהרדעי אמרי, צריך למיקנא מיניה. (100)

והלכתא, צריך למיקנא מיניה. (101)

השתא דאמרת הלכתא כנהרדעי, שצריך הלוקח למיקנא מיניה מהמצרן את זכותו, אי לא קנו מיניה, וקנה הלוקח את אותה שדה

מיד המוכר, כיון שנשארה זכות הקדימה ביד המצרן, הרי הוא כשליח המצרן לכל דבר, והוי כקונה שדה לחבירו שלא מדעתו.

הילכך, אם הקרקע אייקור, נתיקרה, וכן אם נעשה מחירה זול, אמרינן, ברשותיה של המצרן נשתנה המחיר, ובשעה שיבא להוציא את השדה מהלוקח, מדין בר מצרא, ישלם לו כפי ששילם הלוקח בשעה שקנאה מהמוכר (102).

וכן אם הלוקח זבן, קנה את השדה במאה, ושויה האמיתי הוא מאתן, נמצא שהוזיל המוכר עבורו את מחיר השדה, ואומר

קנין.

101. הטור [קעה] הביא בשם הרמ"ה שדוקא מצרן שאומר ללוקח לך תקנה בעי קנין, אבל אם אמר המצרן למוכר לך מכור לאחר אין צריך קנין. ובבית יוסף הביא מהמרדכי בשם הרב שמחה שכתב שאם אמר המצרן למוכר לא יועיל אפילו אם עשו קנין ונשארה הזכות קדימה למצרן. וכתב הגרי"ז [סוף הלכות שכנים] דלא פליגי, דרכינו שמחה לא אמר אלא שמוכר הנמלך עם המצרן לא שייך שימחול לו המצרן או שימכור לו את זכותו, משום שהבעל דבר של המצרן זה הלוקח שבא להפסיד לו ולא המוכר, הילכך לא יועיל קנין עם המוכר, והרמ"ה שכתב שפקעה זכותו הוא משום שבשעה שהציע לו המוכר לקנות את השדה והוא אמר מכור לאחר הפסיד את זכותו בקרקע ולכן לא בעי קנין, ורבינו שמחה מודה לזה שהפסיד את זכותו.

102. הרמב"ם [שכנים יג ה] כתב: הלוקח שבנה והשביח או סתר והפסיד בן המיצר מסלקו ונותן לו דמים הראויין לו, והרי הוא בכל מעשיו כשליח. ועייין אור שמת.

שקנה קרקע של אחד מהשותפים ובא שותף אחר וטוען שהוא קודם משום דינא דבר מצרא, שלדעת רבי יהודה חציפא הוי ולא מסלקינן לי ולדעת רב נחמן אף מסלקינן ליה, אבל אם יקנה אדם זר שדה שסמוכה לחצר השותפים אין אחד מהם יכול לסלקו מדינא דבר מצרא משום שאומר לו הלוקח מנא לך שלאחר החלוקה יהיה חלקך סמוך לשדה זו, ונהרדעי סוברים שאף בזה יש משום דינא דבר מצרא.

הרמב"ם פירש כרב האי גאון וכתב הבית יוסף [קעה ה] שלדינא רש"י מודה לרמב"ם שיש בכך משום דינא דבר מצרא.

100. המהרש"ל ביאר שמאן דאמר צריך למיקני מיניה סובר שהקרקע קנויה למצרן ואם לא יקנה ממנו את זכותו, יעשה בעל כרחו שליח של המצרן כקונה שדה לחבירו שלא מדעתו, ולמאן דאמר אין צריך למיקני מיניה סובר שאין השדה קנויה למצרן.

ובחזון איש [אבן העזר עז, יג] דייק מרש"י שכתב שצריך למיקני מיניה, דבלאו הכי יאמר לו משטה אני בך, דמשמע שאם יודה המצרן שמחל על זכותו הועילה המחילה ואין צריך

ועתה מביאה הגמרא מספר הלכות בענין בר מצרא:

זבן, אם קנה הלוקח את השדה **במאתו**, ושווא רק **מאה**, שמכר לו בעל השדה ביוקר, וטען הלוקח למצרן, כשאתה מוציא מידי את השדה עליך לשלם לי כפי מה שאני שילמתי למוכר, מאחר ונעשיתי שלוחך וקניתי עבורך במאתים, **סבור מינה**, סברו יושבי בית המדרש, כי **מצי אמר** ליה המצרן: אני לתקוני שדרתיך, לקנות במחיר טוב, **ולא לעוותי**, ומה ששילמת יותר מערך השדה, היה על דעתך בלבד, ולא אשלם לך אלא מאה. (104)

אמר ליה מר קשישא בריה דרב הסדא לרב אשי: הכי אמרי נהרדעי משום רב נחמן: אין אונאה לקרקעות. (105) ואם כן, גם המחיר של מאתיים עבור קרקע ששוה רק מאה הוא מחיר הקרקע, וצריך המצרן לשלם ללוקח את כל המאתיים.

זבין ליה בעל השדה ללוקח גריוא דארעא

הלוקח למצרן, אילו אתה באת לקנותה היה עליך לשלם מאתיים, עכשיו אני קניתי במאה ואתה בא להוציאה ממני, עליך לשלם כפי המחיר שהיית משלם למוכר אילו קנית מהמוכר, ומגיע לי מאתיים.

חזינא, אי מוכר השדה לכולי עלמא קא מוזילא, מוזיל את המחיר לכל הקונים ממנו, **ומזבין במאה ולא במאתים**, הדין הוא שיהיב ליה המצרן ללוקח **מאה ושקיל ליה** לשדה, ואינו חייב לתת לו את הערך האמיתי של השדה אלא כפי מה ששילם הלוקח כך יתן לו המצרן.

ואי מוכר השדה לא הוזיל את המחיר לשאר הלוקחות ורק לקונה את אותה שדה הסמוכה למיצר הוזיל במחירה, (103) **יהיב ליה המצרן ללוקח מאתן כפי ערך השדה, ושקיל ליה**. והטעם לכך הוא, כי אם היה המצרן לוקחה מהבעלים הראשונים, הוא היה משלם להם מאתיים, לכן, גם עכשיו, שלוקחה מהלוקח, ישלם לו מאתיים.

ממון, אלא שעל ידי טענת המצרן לתקוני שדרתיך ולא לעיוותי נתבטלה השליחות והקנין היה מקח טעות ונמצא שהשדה חוזרת לבעלים ושוב יקנה ממנו המצרן. ועל זה מסקינן שאין אונאה לקרקעות דכיון שקנה לעצמו פעמים שאדם קונה קרקע הרבה יותר מדמיו.

ועיין בט"ז [קעה] שתמה לפי הסלקא דעתך שלא ידעינן שאין אונאה לקרקעות אם כן המקח בטל גם בלי טענתו של המצרן לתקוני שדרתיך.

105. כתב הנימוקי יוסף: מהא שמעינן שאפילו בפלגא אין אונאה לקרקעות, ובתוספות לעיל נו כתבו בשם רבינו תם שמפלגא ואילך יש אונאה. והב"ח הוכיח כן מדברי הרא"ש [בהערה

והרא"ש כתב: הלוקח הוא שליח לכל דבר ועידי קנין של הלוקח יכתבו השטר בשם המצרן, ואין צריך קנין אחר והוי כקונה לחבירו שלא מדעתו.

103. הרמב"ם [שכנים יד ד] כתב שהטעם הוא מפני שהמוכר נתן לזה מתנה. והקשה הלחם משנה אם כן אפילו במאתים לא מצי המצרן להוציא ממנו דאיתא לקמן מתנה לית בה משום דינא דבר מצרא, עיין שם מה שתירץ.

104. הרא"ש [מה] ביאר שאין בכונת הגמרא שישלם המצרן רק מאה ויפסיד הלוקח, שאין מחייבים אדם לעשות הישר והטוב על ידי הפסד

הנותן לחבירו שדה במתנה, לית בה משום דינא דבר מצרא, ואין המצרנים יכולים לכוף את המקבל שימכרנה להם. (107)

אמר אמימר, אי כתב ליה נותן המתנה אחריות, והתחייב למקבל שאם יגבו ממנו בעלי חובות את השדה יתן לו אחרת, חיישינן שמא באמת מכר לו ואיערומי קמערס לכתוב שטר מתנה, הילכך אית בה משום דינא דבר מצרא.

מכר בעל השדה את כל נכסיו ללוקח אחד, ובין הנכסים היו גם שדות הסמוכות למיצר של אדם אחר, שאף הוא היה רוצה לקנות את אותה שדה הסמוכה לו, והלוקח מעונין לקנות דוקא את כל הנכסים כאחד, ואם לא יקבל את כולם לא יקנה אפילו מקצתם, לית בה משום דינא דבר מצרא. שלא תקנו חכמים ללוקח לעשות הטוב והישר עם המצרן להניח לו לקנות את השדה הסמוכה לשדהו במקום שיהיה הפסד לבעל השדה. (108)

חלקת שדה במיצעא נכסיה, שאין שום שדה סביב אותה חלקה, מלבד שדה המוכר, ועליה אין דין בר מצרא, כי שדות המוכר שנשארו מסביבה הם השדות המצרנות לה, ולא השכנים, חזינן, רואים אנו אם לא עשו כן המוכר והלוקח בדרך הערמה, לעקוף את דין בר מצרא. הילכך, אי אותה קרקע שמכר, עידית היא ביחס לשאר השדות שסביבה, וכן אי זיבורית היא, ואילו שאר השדות מעולות ממנה, הרי מן הדרך למכור שדה שכזאת כשלעצמה, באמצע שדות המוכר, ואין לחשוש להערמה, ולכן זביניה זביני.

ואי לא, אם אותה שדה שמכר לו באמצע שדותיו, דומה היא לשאר השדות שסביבה, חיישינן שהלוקח איערומי קא מערים, ודעתו לקנות בתחילה את השדה שבין שדותיו של המוכר, כדי שהוא זה שיקרא מצרן על שאר שדות המוכר, ולאחר מיכן יקנה את שאר הקרקעות מדין מצרן, ויפסידו המצרנים הראשונים. לפיכך, מיד עתה סלקינן ליה מהשדה. (106)

א. דבשלמא במכר אומר המצרן כיון שזה רוצה למוכרה אני הייתי רוצה לקנותה אבל במתנה הרי המוכר לא רצה למוכרה ולעולם לא היה המצרן זוכה בה.

ב. דבמכר לא איכפת ליה למוכר שיקנה זה או זה ומשום הכי אית בה דינא דבר מצרא, אבל במתנה שרוצה המוכר שיתקיים ביד המקבל לית בה דינא דבר מצרא.

ג. המקבל מתנה ניחא ליה שתהיה השדה הזו דוקא בידו שמפני עבודתו הטובה נתנו לו מתנה זו וכל כי האי גוונא ליכא ועשית הישר והטוב.

108. בבית יוסף [קעה נד] דייק בדברי רש"י שאם יבא המצרן וירצה לקנות את כל הנכסים

הקודמת] שהאריך לבאר את הסלקא דעתך דמצי אמר ליה לתקוני שדרתיך וכו'. דלכאורה לא נפסק כן, ולשם מה הביא הרא"ש בפסקיו את הסלקא דעתך, ובהכרח שאף לפי המסקנא היכא דאיכא אונאה, כגון מפלגא ואילך, המכר בטל דאין כאן שליחות.

106. ברש"י משמע שמסלקים אותו אף מאתו מעט שקנה באמצע וכך הביא הטור [קעה] בשמו ובשם רב האי גאון, והרא"ש כתב [סימן כה] שהמכר של אותו מעט קיים אלא שאין לו דין מצרן במותר השדה.

107. הבית יוסף [קעה פו] כתב שהטעם הוא,